

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Δευτέρα, 2 Νοεμβρίου

2000

Σχόλια-παρατηρήσεις στο κείμενο αναθεώρησης του Συντάγματος

5. 4. εδ. β'

Ερώτημα: Πέραν της επιβολής περιοριστικών μέτρων ως παρεπόμενης ποινής, με απόφαση Ποινικού Δικαστηρίου, μπορεί με νόμο να προβλεφθούν και «εξαιρετικές περιπτώσεις» περιοριστικών μέτρων «μόνο για την πρόληψη αξιόποινων πράξεων»;

5. Α

Μήπως πρέπει να προστεθεί στους περιορισμούς η φράση «και για λόγους δημοσίου συμφέροντος»;

6. 4

Ο όρος «προφυλάκιση» είναι αδόκιμος και έχει αντικατασταθεί στην ποινική δικονομία με τον όρο «προσωρινή κράτηση».

Για την προσθήκη εδαφίου:

Ποιος κρίνει ότι πρόκειται για επιμέρους πράξεις της ίδιας υπόθεσης; Το κριτήριο θα είναι δικονομικό, ως φαίνεται να προτάσσεται, (δηλ. πράξεις που διώκονται και παραπέμπονται από κοινού) ή και ουσιαστικό (διάσπαση ενότητας πράξεων, για την άσκηση και μεταγενέστερης δίωξης, που θα δικαιολογεί νέα προσωρινή κράτηση).

10. 3^{α'}

Δεν αντιλαμβάνομαι γιατί πρέπει στο Σύνταγμα να αναφερθεί «όχι μεγαλύτερη των 60 ημερών». Αν θέλουμε τέτοια αναφορά, οι 60 ημέρες είναι πολύ μεγάλη προθεσμία, έστω για τις ακραίες περιπτώσεις.

β' Φρονώ ότι πρέπει να υπάρξει πρόβλεψη και για τις περιπτώσεις χορήγησης αδειών (π.χ. οικοδομική κλπ).

γ' Το β' εδάφιο χρήζει νομοτεχνικής επεξεργασίας. Προτείνω : «Νόμος ορίζει τις συνέπειες και κυρώσεις, στις περιπτώσεις παρέλευσης απράκτου της προθεσμίας ή παράνομης άρνησης, μεταξύ των οποίων και η πρόβλεψη χρηματικής ικανοποίησης στον αιτούντα».

Σε βάρος τίνος θα καταλογίζεται η χρηματική ικανοποίηση; Σε βάρος του Δημοσίου ή του αρμόδιου υπαλλήλου; Υποθέτω σε βάρος του Δημοσίου και κατ αναγωγή κατά του υπαλλήλου. Ο νόμος θα προβλέπει σταθερό ποσό «χρηματικής ικανοποίησης» που δεν θα είναι αποζημίωση υλικής ζημίας, οπότε θα ποικίλει ;

Ανατ' 613 Βενιζέλου

Όχι βέβαια. Αυτό ακριβώς θέλουμε να αποτρέψουμε. Σ' αυτήν την λογική βασίστηκε η παλιά πρακτική των εκτοπίσεων.

Όχι βέβαια. Όσα βάζουμε εξειδικεύουν και οριοθετούν τους λόγους «δημοσίου συμφέροντος». Διαφορετικά θα ήταν ανοικτό το ενδεχόμενο υπερβολικών περιορισμών (βλ. **Ε. Βενιζέλος** Το γενικό συμφέρον και οι περιορισμοί των συνταγματικών δικαιωμάτων, 1990).

Στα πρακτικά έχει εξηγηθεί αναλυτικά η έννοια της «ίδιας υπόθεσης». Το κριτήριο είναι ουσιαστικό. Ο όρος «προφυλάκιση» μπορεί να αντικατασταθεί από τον όρο «προσωρινή κράτηση» θα πρόκειται όμως για λεκτικό εξωραϊσμό και τίποτα άλλο. (Βλ. και εισήγηση Ευ.Κρουσταλάκη, στην πρόσφατη διημερίδα της Ένωσης Συνταγματολόγων).

Η ρητή αναφορά στην 60ήμερη προθεσμία ζητήθηκε επιμόνως από την αντιπολίτευση και βουλευτές του ΠΑΣΟΚ. Την ίδια προθεσμία προβλέπει ο Κ.Δ.Δ. . Δεν βλάπτει σε τίποτα. Αντιθέτως ουσιαστικοποιεί την εγγύηση που παρέχει στον πολίτη το άρθρο 10 παρ. 3. Οι άδειες (για τις οποίες τηρείται ειδική διοικητική διαδικασία) δεν συμπεριλαμβάνονται. Χρηματική ικανοποίηση, φυσικά, σε βάρος του Δημοσίου με δικαίωμα αναγωγής. Αυτονόητο : Ο Πολίτης εφάπτεται με το Δημόσιο, ο υπάλληλος είναι προστιθείς του Δημοσίου.

12. 4

Θα προσέθετα και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, για την ταυτότητα του λόγου με τις δημόσιες επιχειρήσεις.

14. 5

Νομοτεχνική αναδιατύπωση:

«Όποιος θίγεται από ανακριβές, υβριστικό ή συκοφαντικό δημοσίευμα ή εκπομπή, έχει δικαίωμα απάντησης, το δε αντίστοιχο μέσο ενημέρωσης έχει υποχρέωση πλήρους και άμεσης επανόρθωσης και δημοσίευσης ή μετάδοσης της απάντησης. Νόμος ορίζει τον τρόπο άσκησης του δικαιώματος αυτού και εκπλήρωσης της αντίστοιχης υποχρέωσης». Η (εναλλακτική διατύπωση) «Το μέσο ενημέρωσης υποχρεούται να δημοσιεύει ή να μεταδίδει την απάντηση του προσώπου που θίγεται από υβριστικό ή δυσφημιστικό δημοσίευμα ή εκπομπή του. Αν οι ισχυρισμοί που περιέχονται στο δημοσίευμα ή την εκπομπή είναι ανακριβείς, υποχρεούται και σε πλήρη και άμεση επανόρθωση».

14. 7

Ποινική ευθύνη τύπου και άλλων Μ.Μ.Ε. δεν νοείται. Πρόταση: «Νόμος ορίζει τα σχετικά με την αστική και ποινική ευθύνη για προσβολές του προσώπου μέσω του τύπου και των άλλων μέσων». Ευχές στο Σύνταγμα για ταχεία εκδίκαση υποθέσεων είναι ανούσιες. Δεν θα εκπληρώνονται, αφού δεν μπορούν να προβλεφθούν κυρώσεις.

14. 9

Τι σημαίνει «οικονομική κατάσταση και μέσα χρηματοδότησης των μέσων ενημέρωσης»; Τα μέσα είναι επιχειρήσεις κατά κανόνα Α.Ε. Στα βιβλία τους και στους δημοσιευόμενους ισολογισμούς τους αναφέρονται τα έσοδα και τα έξοδα, δηλ. και η οικονομική κατάσταση και η τυχόν χρηματοδότηση. Η αόριστη απαγόρευση της συγκέντρωσης του ελέγχου περισσότερων Μ.Μ.Ε., είναι ένα από τα μέτρα-περιορισμούς του εδ. 2 της παρ. 9. Αντί «οικονομικά εξαρτημένα άτομα», θα έλεγα «εξαρτώμενα». Στις ενδεικτικές απαριθμήσεις παρενθétων προσώπων αναφέρονται και οι εταιρίες Χαρτοφυλακίου. Δηλαδή; Ως έχει η διατύπωση της διάταξης, τα παρένθετα πρόσωπα περιλαμβάνονται στο ασυμβίβαστο, χωρίς άλλο. Αυτό σημαίνει ότι π.χ. οι συγγενείς (μέχρι ποιού βαθμού;) έχουν άνευ άλλου ασυμβίβαστο. Η εξουσιοδότηση του τελευταίου εδαφίου («ειδικότερες ρυθμίσεις») φοβούμαι ότι δεν μπορεί, ως έχει, να περιορίσει το καθιερούμενο στο προηγούμενο εδάφιο ασυμβίβαστο. Απαιτείται αναδιατύπωση των εδαφίων αυτών.

Πρόσθετο ερώτημα:

Πώς αντιμετωπίζεται η καταστρατήγηση συμμετοχής σε δημόσια σύμβαση με την ιδιότητα του (μεγαλο)υπεργολάβου, μη κοινοπρακτούντος ; Μία απάντηση είναι «με το νόμο του τελευταίου εδαφίου». Αρκεί;

Δεκτό.

Η υποχρέωση επανόρθωσης αφορά το ανακριβές δημοσίευμα (ή εκπομπή). Το υβριστικό ή συκοφαντικό δημοσίευμα (ή εκπομπή) οδηγεί σε υποχρέωση δημοσίευσης ή μετάδοσης της απάντησης και όχι σε επανόρθωση. Όλα αυτά αναλύθηκαν στην Επιτροπή.

Δεν πρόκειται για ευχές αλλά για συνταγματικό έρεισμα προκειμένου ο κοινός δικονομικός νομοθέτης να θεσπίσει τις αναγκαίες ρυθμίσεις επίσπευσης. Η προτεινόμενη διατύπωση είναι ακριβέστερη. Η επιλεγείσα είναι παραδοσιακή και εμπνέει μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στους βουλευτές. Συμφωνώ να επιδιωχθεί η ακριβέστερη διατύπωση.

Ο νομοθέτης μπορεί να προβλέψει ελέγχους πολύ βαθύτερους από αυτούς που ισχύουν στις Α.Ε. . Τα όρια της θεμιτής συγκέντρωσης ανά κατηγορία μέσων θα τα θεσπίσει ο κοινός νόμος (ήδη αυτό γίνεται με το ν. 2328/95 και για τα ηλεκτρονικά και για τα έντυπα μέσα). Οι συγγενείς εμπίπτουν στο ασυμβίβαστο εάν είναι παρένθετα πρόσωπα. Η προβλεπόμενη επιφύλαξη υπέρ του νόμου είναι ευρυτάτη. Το μόνο ζήτημα που κατά τη γνώμη μου πρέπει να λυθεί είναι η αντικατάσταση της έννοιας μέτοχος από την έννοια βασικός μέτοχος. Η αντιπολίτευση θα επιμείνει στην ονομαστικοποίηση μέχρι φυσικού προσώπου.

15.4

Στη λεπτομερειακή (γιατί;) απαρίθμηση των σκοπών θα προέτασσα την ένδειξη «ιδίως». Νόμος δεν πρέπει να ορίζει και τα της υποχρεωτικής μετάδοσης «κοινωνικών μηνυμάτων»;

15. 2. εδ. β´

Ο έλεγχος του Κράτους να περιλαμβάνει και την προηγούμενη αδειοδότηση», όχι δυνητικά.

17. 2

Πρόκειται για την πρώτη συζήτηση ή τη μετ απόδειξη;

17. 4

Το β´ εδάφιο χρειάζεται νομοτεχνική αναδιατύπωση. Η ευχή για πρόβλεψη κατά προτεραιότητα διεξαγωγής των σχετικών δικών είναι και εδώ ατελέσφορη.

Δεν χρειάζεται επίσης πρόβλεψη στο Σύνταγμα για τις μεταβατικές διατάξεις (εκκρεμείς δίκες).

19. 2

Να προστεθεί «τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 101 Α». Η ορολογία «νόμος ορίζει ...» για τις ανεξάρτητες Αρχές πρέπει να είναι ίδια (π.χ. 9 Α, 19, κλ.π.)

21. 5 εδ. 2

Δεν αντιλαμβάνομαι την «αυτονομία». Καλύτερη θα ήταν η διατύπωση : «Το κράτος έχει υποχρέωση να εξασφαλίζει στα άτομα με ειδικές ανάγκες την επαγγελματική τους ένταξη και ...»

24. 1 εδ. 2, 3

Αντί επανάληψης των ιδίων λέξεων του εδ. 1, μπορεί να αναγραφεί «Το κράτος έχει αντίστοιχες προς τα δικαιώματα αυτά υποχρεώσεις, λαμβάνοντας τα κατάλληλα προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα».

Το «δασολόγιο» είναι επιστημονικά δόκιμη έκφραση ; Θα προτιμούσα «σύνταξη δασικών χαρτών».

24. 3 εδ. α´ και β´

1. Μετά τη λέξη «σχεδιασμός», να τεθεί «γενικός ή τοπικός».

Μετά τα «δεδομένα» τελεία. Ακολουθεί : «Οι σχετικές τεχνικές επιλογές γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης».

Θα προτείνω την πλήρη διαγραφή της παρ. 1 του άρθρ. 15. Αυτό που λες αφορά την παρ.2. Ο νόμος 2328/95 προβλέπει τη δωρεάν μετάδοση κοινωνικών μηνυμάτων.

Έχω ήδη ανακοινώσει ότι θα το κάνω. Η προταθείσα διατύπωση είναι αυτή του άρθρου 10 της ΕυρΣΔΑ. Η εξέλιξη της τεχνολογίας θα τα υπερβεί, βέβαια, όλα αυτά.

Δεν αλλάζει στο σημείο αυτό η διάταξη. Η έννοια της «συζήτησης στο δικαστήριο» περιλαμβάνεται και στην ισχύουσα διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 17 και έχει νομολογηθεί (α' συζήτηση).

Επειδή εισάγεται απόκλιση από τον κανόνα κατανομής της δικαιοδοσίας, χρειάζεται, νομίζω, και πρόβλεψη για το διαχρονικό δίκαιο.

Δεχθήκαμε τη διατύπωση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρ. Ένωσης (το πιο πρόσφατο δηλαδή ευρωπαϊκό κείμενο).

Ο ν.998/79 μιλάει εντέλει για δασολόγιο.

Μεγάλη συζήτηση σε σχέση με τις αποχρώσεις της νομολογίας.

25. 1

Αντί «κρατικά όργανα» θεωρώ καλύτερο τον όρο «φορείς δημόσιας εξουσίας». Αναδιατύπωση τελευταίου εδαφίου : «Περιορισμοί επιβάλλονται στα δικαιώματα αυτά, μόνο εφόσον προβλέπονται απευθείας στο Σύνταγμα ή σε νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και σεβασμός της αρχής της αναλογικότητας».

29. 2

Αναδιατύπωση :

«Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις διαφάνειας και τα όργανα και τις διαδικασίες ελέγχου ως προς τις εκλογικές δαπάνες και γενικά την οικονομική διαχείριση των κομμάτων, καθώς και ως προς τις εκλογικές δαπάνες των βουλευτών, ...». Επιφύλαξη ως προς τον έλεγχο εκλογικών δαπανών των υποψηφίων δημοτικών και νομαρχιακών συμβούλων. Πρόκειται για πολλές δεκάδες χιλιάδες υποψήφιους.

Μετά τη φράση «απαγορεύονται ορισμένες μορφές προεκλογικής προβολής» να διαγραφεί η ένδειξη «ιδίως αυτές που έχουν ιδιαίτερα υψηλό κόστος», ως αόριστη έννοια. Στο «ιδίως» θα ανέφερα μορφές που ρυπαίνουν και επιβαρύνουν το περιβάλλον. Ας αφήσουμε όμως το νόμο να περιγράψει τις απαγορεύσεις.

Μετά τη φράση «συνιστά εκλογική παράβαση», προσθέτω «καθώς και τις κυρώσεις που η παραβίασή του συνεπάγεται κατά τα άρθρα 58 και 100».

29. 3

Νόμος δεν πρέπει να ορίσει τις κυρώσεις των προβλεπόμενων στη διάταξη αυτή παραβάσεων ; Γιατί δεν περιλαμβάνονται και οι υπάλληλοι ν.π.ι.δ. ; Έτσι κι αλλιώς είναι ευρύτατη και δυσαπόδεικτη η απαγόρευση και φοβούμαι ότι στρουθοκαμηλίζουμε.

Η φράση «Επιχειρήσεις, η διοίκηση των οποίων ορίζεται άμεσα ή έμμεσα από το δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχο», καταλαμβάνει φοβούμαι και τις κρατικές τράπεζες, κλ.π. Το θέλουμε ;

31

Γιατί το παλαιό «να εκλέξει» μετατρέπεται σε «εκλέγειν» ;. Μήπως πρέπει ο Πρόεδρος να έχει και το δικαίωμα του εκλέγεσθαι ;

32

Πρέπει να αναζητήσουμε εναλλακτικές φόρμουλες.

38. 2

Φρονώ ότι ως νέος Π/Θ πρέπει να ορίζεται ο υποδεικνύμενος από την Κ.Ο. του κόμματος στο οποίο ανήκει ο απερχόμενος Π/Θ, ανεξάρτητα αν το κόμμα αυτό διαθέτει απόλυτη πλειοψηφία εδρών. Ο νέος Π/Θ και η κυβέρνησή του εντός μικρής προθεσμίας να ζητά ψήφο εμπιστοσύνης. Αν δεν την λάβει, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας προχωρεί σε διερευνητική εντολή και σε αποτυχία προκηρύσσονται εκλογές.

Η έννοια «κρατικό όργανο» περιλαμβάνεται στην ισχύουσα διάταξη. Δεν έχουμε λόγο να αλλάζουμε τις συνταγματικές έννοιες που έχει επεξεργαστεί η νομολογία και η επιστήμη.

Για τους υποψηφίους της Τ.Α μπορεί να αρκεί απλή δήλωση.
Ορισμένες έννοιες έχουν πολιτικό και συμβολικό ή ενδεικτικό χαρακτήρα. Αλλιώς επαρκεί πλήρως το ισχύον άρθρο 29.

Το συζητήσαμε.

Είμαστε εχθροί του απαρέμφατου ;

Περιτό. Το ζήτημα έχει αμιγώς πολιτική σημασία. Η Ν.Δ. επιμένει στην άμεση εκλογή.

Ο Ξ. Κοντιάδης έγραψε ειδική μονογραφία για το θέμα. Η διάταξη ψηφίστηκε με τεράστια πλειοψηφία.

Η αδυναμία του Π/Θ να ασκήσει τα καθήκοντά του δεν μπορεί να διαπιστώνεται από τη Βουλή, με κουκιά. Η αδυναμία ορθόν είναι να διαπιστώνεται από ειδική ομάδα πανεπιστημιακών ιατρών (π.χ. Πρόεδροι των Ιατρικών Τμημάτων), ίσως συν ανά ένα εκπρόσωπο πανεπιστημιακό ιατρό, οριζόμενους από τα κόμματα και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

51. 4 εδ. β.

Νόμος «ορίζει» και όχι «μπορεί να ορίζει», αν θέλουμε να προχωρήσει η επιστολική ψήφος.

51. 5

Ψήφος υποχρεωτική. Και λοιπόν ;

56. 1

Θα προσέθετα και τα ν.π.ι.δ. Πού υποβάλλεται η δήλωση παραίτησης ;
Θεωρώ ότι και οι Δήμαρχοι πρέπει να έχουν την ίδια μεταχείριση, ως οι Νομάρχες.

56. 3 εδ. α

«Κατά τους δεκαοκτώ μήνες ....» Εννοείται «τελευταίους» υποθέτω, που πρέπει να προστεθεί. Αν υπήρξε διακοπή π.χ. ενός μηνός στο δεκαοκτάμηνο, σώζεται ;

α' «Σωματειακά» ν.π.δ.δ. προφανώς εννοούμε τους συλλόγους ιατρών, δικηγόρων, φαρμακοποιών, κ.λ.π., ως και τα επιμελητήρια. Ίσως, πρέπει να αναζητηθεί άλλη λέξη, πλέον δόκιμη.

Ισχύουν και εδώ προηγηθείσες παρατηρήσεις, με τη διατύπωση «άμεσα ή έμμεσα», «ως μέτοχος».

Θα εμπίπτουν στο ασυμβίβαστο και οι Διοικητές Τραπεζών, κ.λ.π.

β' Γιατί μόνο ανώτεροι και ανώτατοι αξιωματικοί ; Σε ένα μικρό νομό, και ένας λοχαγός ή Αστυνόμος Β' έχει επιρροή.

γ' Ένας τμηματάρχης, σε υποκατάστημα ΙΚΑ μικρού νομού ή αντίστοιχα εφορίας ή πολεοδομίας, ασκεί επιρροή σημαντική.

57

Η υπό ε' απαγόρευση (μίσθωση ακινήτων του Δημοσίου «για εμπορικούς λόγους») δεν μου είναι κατανοητή.

Φρονώ ότι πρέπει να εξετασθεί ο κανόνας «οι βουλευτές είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης» καθ όλη τη διάρκεια της θητείας τους.

Δεν συμφωνώ με την ακυρότητα των συμβάσεων. Δηλ. αν αποδειχθεί ότι ένας βουλευτής είχε σε μία εταιρία 1,1% και εκπέσει θα είναι άκυρη και η σύμβαση, π.χ. αεροδρόμιο Σπάτων ; Γιατί να υποστούν τέτοια ζημιά οι ανύποπτοι μέτοχοι του 98,9% ;

Στην παρ. 4 τι θα αναφέρει ο νόμος, όταν στην προηγούμενη παράγραφο καθιερώνεται ακυρότητα της σύμβασης, άρα η σύμβαση δεν υπήρξε ποτέ ;

Αυτά είναι καλά για τους ασθενούντες Μητροπολίτες. Όχι για Πρωθυπουργούς. Για φαντάσου την εφαρμογή της διάταξης που προτείνεις στον Α. Παπανδρέου.

Όχι. Δες τη σχετική παλιότερη μονογραφία του Γ. Παπαδημητρίου και τις πρακτικές διαφορές μεταξύ των δύο εκφράσεων. Αυτό που προτείνεις το ζήτησε μετ' επιτάσεως ο Βαρβιτσιώτης. Τα άλλα τα είπαμε στη συνεδρίαση του Ε.Γ. και της Κυβερνητικής Επιτροπής.

Έχει προτρεπτικό χαρακτήρα και καθορίζει τη νομική φύση του εκλογικού δικαιώματος ως λειτουργικού (αρμοδιότητα).

Τα κρατικά ν.π.ι.δ. ίσως πρέπει να προστεθούν παντού παρότι αναφέρονται όλες οι δημόσιες κ.λπ. επιχειρήσεις. Η εκλογική νομοθεσία ορίζει πώς και που υποβάλλεται παραίτηση. Κωλύματα νομαρχών – δημάρχων : έχει ληφθεί μία πολιτική απόφαση. Ας μην τη διαταράξουμε.

18 μήνες πριν από τη λήξη της περιόδου. Αυτοί είναι πάντα οι τελευταίοι της κάθε τετραετίας

- α. Στην επιστήμη αυτά λέγονται έτσι. Οι διοικητές ορισμένων τραπεζών ναι (π.χ. ναι ο κ. Καρατζάς, όχι ο κ. Κωστόπουλος).
- β. Κατεύθυνση ήταν η ελάφρυνση των κωλυμάτων.
- γ. Ισχύει το ίδιο.

- Όταν π.χ. μισθώνεις ακίνητο από ν.π.δ.δ. ως πολιτικό γραφείο δεν έχεις πρόβλημα.
- Είμαι υπέρ του πλήρους ασυμβίβαστου της επαγγελματικής δράσης των βουλευτών
- Οι έννομες συνέπειες πρέπει να διευκρινισθούν και να γίνει πιο αναλυτική η επιφύλαξη υπέρ του νόμου.

63. 1.

α' Θεωρώ διαγραφτέα τη διάταξη αυτή. Αλίμονο αν το κύρος και ο σεβασμός του βουλευτή πηγάζουν από το Σύνταγμα.

β' Το εδ. β' (δαπάνες γραφείων, κ.λ.π.) είναι περιττό, ως απλά διευκρινιστικό. Η όλη διάταξη ευχερώς μπορεί να συμπτυχθεί, σε ένα εδάφιο.

2. Το προβάδισμα (πρωτόκολλο) δεν είναι θέμα Συντάγματος και νόμου.

66. 3

Η διάταξη απλά πρέπει να δίνει εξουσιοδότηση στον κανονισμό της Βουλής για ρύθμιση των συναφών θεμάτων.

72. 4

Η κυβέρνηση δεν εισάγει νομοσχέδια, αλλά «μπορεί να ζητήσει τη συζήτηση και ψήφιση ν/σ ... στην Ολομέλεια». Η παρ. 5 είναι λεπτομερειακή. Αρκεί εξουσιοδότηση, με κατευθύνσεις, στον κανονισμό της Βουλής.

Έτσι κι αλλιώς, η διάταξη μπορεί να συμπτυχθεί.

74. 5

Η λέξη «τροπολογία» πρέπει να διαγραφεί από την ορολογία του νομοθετικού έργου. Αντ' αυτής, προτείνω «πρόταση διάταξης»

Παραμένει ως πρόβλημα, πώς ψηφίζονται απλές διατάξεις, συχνά επείγουσες (π.χ. προθεσμίες), άσχετες έτσι κι αλλιώς με τον κύριο κορμό ενός ν/σ. Ή πώς ψηφίζονται οι λεγόμενες «άλλες διατάξεις». Μήπως με σύμφωνη γνώμη αυξημένης πλειοψηφίας της διάσκεψης των Προέδρων ή του Σώματος μπορούν να συζητούνται και άσχετες «προτάσεις διατάξεων»; Ή να καθιερωθεί η έννοια του ν/σ «σκούπα».

76. 3, 4

Οι διατάξεις αυτές αποτελούν αντικείμενο κανονισμού Βουλής.

80. 1

Ασύντακτη διατύπωση. Αντί ούτε .... ούτε, κ.λ.π., παρά μόνον ...., να τεθεί «εγγράφονται, παρέχονται, επεκτείνονται ... μόνο με τυπικό νόμο».

86. 1. εδ. β'

Απάλειψη του β' εδαφίου και μνεία Π/Θ και Υφυπουργών στο α' εδ. μαζί με τους Υπουργούς.

Τα στοιχεία μπορεί να προκύψουν στην αρχή ή στο τέλος μιας ανάκρισης. Γιατί να μην ολοκληρώνεται η ανάκριση και απλά να μη γίνεται κλήση σε απολογία ή παραπομπή σε ακροατήριο ή δικαστικό συμβούλιο, αλλά διαβίβαση στη Βουλή, με πλήρη όμως δικογραφία;

Να διαβάσεις την τοποθέτηση μου στην Επιτροπή. Θα περιττεύει η ρύθμιση μόνον αν στο μεταξύ είχε ψηφισθεί νόμος που να ρυθμίζει τα θέματα αυτά.

Η κλήση προσώπων δεν είναι ζήτημα της εσωτερικής αυτονομίας της Βουλής. Άρα πρέπει να προβλέπεται.

Ποιός εισάγει το νομοσχέδιο ; Ο ασκών τη νομοθετική πρωτοβουλία, δηλαδή η κυβέρνηση. Η παρ. 5 υπάρχει ως ρήτρα και τώρα και ρυθμίζει τη σχέση τμημάτων και Ολομέλειας. Πρόκειται για εγγύηση που περιβάλλει τα μικρά κόμματα και τους βουλευτές. Χρειάζεται για να πείσουμε τους βουλευτές.

Άλλο προσθήκη (νέας διάταξης) και άλλο τροπολογία (διάταξης που περιλαμβάνεται στο σχέδιο ή την πρόταση νόμου).

Σχήμα έμφασης που θέλει να αποτρέψει την δικαστική επέκταση ευνοϊκών ρυθμίσεων. Χρειαζόμαστε και 180 ψήφους. Πάντως η πιο λιτή διατύπωση είναι καλύτερη.

Ως έχει η διατύπωση, σημαίνει ότι σε κάθε περίπτωση διεξάγεται δεύτερη ψηφοφορία. Αν στην πρώτη ψηφοφορία δεν συγκεντρωθεί όχι μόνο η απαιτούμενη πλειοψηφία των 3/5, αλλ ούτε η απόλυτη, θα διεξαχθεί και δεύτερη;

Δεν συμφωνώ με τη διαφοροποίηση του χρόνου παραγραφής για τους Υπουργούς, επί έλλασσον, πολύ περισσότερο μετά την ορθή κατάργηση των ιδιώνυμων υπουργικών αδικημάτων. Η δυνατότητα ανάκλησης ή αναστολής των διαδικασιών δίωξης, κλπ. οποτεδήποτε, χωρίς καν περιορισμούς, υπονομεύει τη σοβαρότητα της Βουλής και εξαρτά την πρόοδο ή μη των διαδικασιών από συγκυριακές πλειοψηφίες.

«Να αναστέλλει» με δύο «λ». Οι λέξεις «ως ανώτατο Δικαστήριο» είναι περιττές. Πολυτελής η σύνθεση του Ειδικού Δικαστηρίου. Τρεις από το ΣτΕ και 4 από τον ΑΠ είναι επαρκής αριθμός. Στο Δικαστικό Συμβούλιο γιατί να μετέχουν και Δικαστές του ΣτΕ, άμοιροι της ποινικής δικονομίας; Το Συμβούλιο μπορεί να είναι τριμελές.

86. 5.

Η παράγραφος αυτή είναι ακατανόητη και εμπαικτική . Πλήρης απάλειψη.

86. 7.

Αδικαιολόγητη προνομία της Βουλής. Πλήρης απάλειψη. Ένα ακόμη σχόλιο, με παράδειγμα. Διώκονται και ανακρίνονται «πολίτες» για απιστία, δωροδοκία, παράβαση καθήκοντος, κλπ., η διάπραξη των οποίων έχει αποδειχθεί πλήρως. Προκύπτουν στοιχεία για ενδεχόμενη εμπλοκή και κάποιου Υφυπουργού. Διακόπτεται η διαδικασία, αποστέλλεται ο φάκελλος στη Βουλή, η οποία δεν κατηγορεί τον Υφυπουργό, έως την παραγραφή. Ετσι, μένουν ατιμώρητοι οι αυτουργοί-συμμέτοχοι. Η έκταση και η λεπτομερειακή ρύθμιση του άρθρου αυτού είναι αδιανόητη. Για πολλές παραγράφους αρκεί παραπομπή σε νόμο.

89.3

Ο έλεγχος των δοκιμίων πριν τη δημοσίευση σε ΦΕΚ γίνεται εδώ και δεκαετίες από Παρέδρους του ΣτΕ, με παράλληλη άσκηση καθηκόντων στη Γ. Γ. του Υ. Σ. Ως έχει η διάταξη, αυτό δεν μπορεί να συνεχισθεί. Το αναφέρω απλώς, θεωρώντας ότι ένας άριστα καταρτισμένος νομικός μπορεί να προβαίνει στον έλεγχο αυτό.

Αντί του πλάσματος «καθήκοντα εκπαιδευτικού θεωρούνται δικαστικά», καλύτερα μετά το «..... απαγορεύεται» να τεθεί, «επιτρέπεται όμως η ανάθεση καθηκόντων εκπαίδευσης». Είμαι επιφυλακτικός για τις διαιτησίες δικαστικών, που σημαίνει ιδιωτική δικαιοσύνη από δημόσιους δικαστικούς.

90.1

Μήπως η προσθήκη «πλήρως αιτιολογημένη» για την απόφαση του δικαστικού συμβουλίου δημιουργήσει προβλήματα;

Μήπως η δυνατότητα διαφωνίας του Υπουργού πρέπει να απαλειφθεί; Πόσες φορές ασκήθηκε; Αν δεν επιθυμεί να προσφύγει, αν και δικαιούμενος, ο ενδιαφερόμενος, γιατί να μπορεί ο Υπουργός;

Για όλο το 86. σε παρακαλώ να δεις το βιβλίο Ι. Μανωλεδάκης / Ε. Βενιζέλος, Ηποινική ευθύνη των υπουργών. Μειονεκτήματα της ισχύουσας ρύθμισης – Προτάσεις για την τροποποίησή της, 1993 (Α. Σάκκουλας).

Οι αντιρρήσεις της Ν.Δ. συνοψίζονται τελικά σε δύο μόνον σημεία

α) Να μην απαιτούνται 180 στην α' ψηφοφορία

β) Να μετέχει ο Εισαγγελέας του Α.Π. και να υποστηρίζει την κατηγορία.

Δεν πρέπει δικαστικοί λειτουργοί να υπηρετούν π.χ. στο νομικό γραφείο του Πρωθυπουργού.
Για τις διαιτησίες συμφωνώ. Πρέπει όμως να μπορούν να ανατίθενται σε ελληνικά δικαστικά όργανα, διαφορετικά εγνώσουμε το Λονδίνο ή τον Πρόεδρο του ελβετικού Αρείου Πάγου.

Ποιός ελέγχει την πληρότητα της αιτιολογίας ; Κανείς. Άρα έχει προτρεπτικό χαρακτήρα. Δεν πρέπει να μειώσουμε τις δυνατότητες της πολιτικής εξουσίας. Άρα διατηρείται η διαφωνία του υπουργού. Το θέλει και ο Υπουργός Δικαιοσύνης.

90. 5.

Και εδώ η προσθήκη «αιτιολογημένη» για την πρόταση του Υ.Σ. θα δημιουργήσει προβλήματα. Στα β' και γ' εδάφια συνειδητά δεν προβλέπουμε την «αιτιολογημένη» πρόταση; ή εκ παραδρομής;

Το όλο άρθρο είναι άκρως λεπτομερειακό. Μπορεί να συμπυχθεί δραστικά.

92. 3, εδ. γ'

Η δυνατότητα προσφυγής δεν είναι αυτονόητη, όπως σε όλες τις ατομικές διοικητικές πράξεις; Γιατί αναγράφεται στο Σύνταγμα;

92. 4, εδ. α'

Οι υπάλληλοι υποθηκοφυλακείων δεν είναι δικαστικοί υπάλληλοι. Αν ήταν, δεν χρειαζόταν η επιβεβαίωση. Θα έλεγα: « Η παρ. 3 ισχύει και για τους υπαλλήλους υποθηκοφυλακείων».

93. 3

Στο εδ. γ' οι έννομες συνέπειες της παραβίασης των προηγούμενων εδαφίων. Όμως, στο β' εδάφιο ορίζεται ως κύρωση – άκρως υπερβολική- το ανυπόστατο της απόφασης. Το ανυπόστατο θα βεβαιώνεται πώς; Από δευτεροβάθμιο Δικαστήριο, όπου επιτρέπεται έφεση, και θα παραπέμπεται εκ νέου η υπόθεση στο πρωτοβάθμιο; Ή με άλλη διαδικασία, π.χ. κατά την εκτέλεση, όταν ο καταδικασθείς θα προβάλει το ανυπόστατο;

94. 4, εδ. β'

Τα της συμμόρφωσης της Διοίκησης επαναλαμβάνονται στο άρθρο 95. 4. εδ. γ'

95. 1, εδ. δ'

Ένα όργανο δεν μπορεί να ασκεί συγχρόνως και δικαιοδοτικό και γνωμοδοτικό έργο (απόφαση Procolla ΕΔΑΔ).

Πρόταση : «δ' Η επεξεργασία όλων των διαταγμάτων που έχουν κανονιστικό χαρακτήρα από ειδικό γνωμοδοτικό σχηματισμό».

97. 1

Είμαι κατά των ορκωτών Δικαστηρίων. Θα έλεγα «κατά πλειοψηφία από λαϊκούς». Και οι τακτικοί δικαστές ένορκοι είναι.

Η ύπαρξη αιτιολογίας που δεν ελέγχεται δικαστικά χρειάζεται πολιτικά. Η Βουλή θέλει αυτό να ρυθμίζεται αναλυτικά. Δεν έχει εμπιστοσύνη στην εκάστοτε Κυβέρνηση.

Λόγω της νομικής φύσης των συμβουλίων αυτών που ήταν «δικαστικά» και τώρα γίνονται (;) υπηρεσιακά.

Κατά τη νομολογία ο Προϊστάμενος του υποθηκοφυλακείου είναι δικαστικός υπάλληλος ενώ οι υφιστάμενοι του διοικητικοί υπάλληλοι.

Θα το αποφανθίσουμε. Το θέσαμε προς συζήτηση.

Όχι. Άλλο η υποχρέωση συμμόρφωσης (άρθρο 95) και άλλο ο χαρακτηρισμός ως δικαστικής αρμοδιότητας του καθορισμού μέτρων συμμόρφωσης (άρθρο 94).

Όταν λέμε «ένορκος» εννοούμε όχι λαϊκός δικαστής. Ο τακτικός δικαστής ορκίζεται όταν διορίζεται αλλά δεν είναι «ένορκος».

97. 2

Αναδιατύπωση: « Ορισμένα κακουργήματα μπορούν με νόμο να υπαχθούν στη δικαιοδοσία του Εφετείου, για συγκεκριμένους λόγους. Η φράση «σε τελείως εξαιρετικές περιπτώσεις» είναι άκρως περιοριστική για το νομοθέτη. Τουλάχιστον, ας απαλειφθεί το «τελείως». Φαντάζομαι κατηγορούμενο σε Εφετείο Κακουργγημάτων να προβάλλει ένσταση αντισυνταγματικότητας του νόμου που περιήγαγε στην αρμοδιότητα του εφετείου κακούργημα που διέπραξε.

98. 1, εδ. β΄

Να προστεθεί : «ο προ πάσης υπογραφής έλεγχος ....».

100.

Φωτογραφία για το ΣτΕ.

Είναι κομψότερο, αν, στις περιπτώσεις που τμήματα κρίνουν νόμο αντισυνταγματικό, παραπέμπεται το θέμα στην ολομέλεια. Έτσι κι αλλιώς, υπάρχει θέμα σύνδεσης της διάταξης αυτής με την του άρθρου 93 παρ. 1 (διάχυτος έλεγχος συνταγματικότητας).

100 Α

Δεν αντιλαμβάνονται την παραπομπή των αποδοχών, κλπ. του κύριου προσωπικού του ΝΣΚ στα ισχύοντα για τους δικαστές.

101 Α΄. 2.

Ανάγκη αναζήτησης άλλης φόρμουλας για την επιλογή των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών. Επί της διατυπωμένης διατάξεως παρατηρώ ότι η ευχή επιδίωξης ομοφωνίας είναι αυτονόητη σε κάθε περίπτωση και περιττεύει η αναφορά της. Επίσης, δεν αναφέρεται ποιος προτείνει, προκειμένου να χωρήσει η επιλογή.

102. 1. εδ. δ΄

Επιφύλαξη για την άσκηση κρατικών αρμοδιοτήτων από τους ΟΤΑ.

102. 4.

Γιατί να μην επιτρέπεται και προληπτικός έλεγχος σε ειδικές περιπτώσεις, όπως νόμος θα ορίζει;

103. 7

Να προστεθεί «υπαλλήλων με οποιαδήποτε σχέση», ώστε να περιλαμβάνονται οι δημοσίου, αλλά και ιδιωτικού δικαίου, ως και οι εποχικοί, κλπ.
Στο τέλος της παρ. «Με νόμο ορίζονται παρεκκλίσεις του κανόνα αυτού, πλήρως αιτιολογημένες».

103. 8

Προσθήκη στην απαγόρευση μονιμοποιήσεων και των σχέσεων ανάθεσης έργου.

Έγινε μεγάλη συζήτηση. Το σημείο ισορροπίας είναι η διατύπωση αυτή.

Χρειάζεται τόσο περιοριστική διατύπωση ; Δεν έχω αντίρρηση.

Όλοι το δέχονται πλην του Π. Παραρά και του Μ.Δεκλεκρή.

Βλ. Ε. Βενιζέλο, Η Ερμηνεία του Συντάγματος και τα όρια του δικαστικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων, 1994, σελ. 13 επ. (= ΤοΣ 1988, σελ. 454 επ.). Άκουσες και την εισήγηση Κασσιμάτη στην διημερίδα των Συνταγματολόγων.

Αυτό ισχύει προπολλού.

Το συζητήσαμε κατά κόρον.

Απολύτως αναγκαία. Άλλωστε αυτά τα ρυθμίζει ο νομοθέτης. Αλλιώς δεν μπορούν να εκδίδουν ούτε πιστοποιητικά εγγραφής στα μητρώα αρρένων και στα δημοτολόγια. Η ιθαγένεια είναι κρατική αρμοδιότητα.

Χρειάζεται πιο κομψή εξαίρεση.

Συμφωνώ.